

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Białystok, dnia 5 czerwca 2025 r.

Poz. 2710

ROZSTRZYGNIECIE NADZORCZE NR NK-II.4131.82.2025.ES WOJEWODY PODLASKIEGO

z dnia 5 czerwca 2025 r.

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.),

stwierdzam nieważność

uchwały nr VIII/54/25 Rady Gminy Jaświły z dnia 7 maja 2025 r. w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego strażakom ratownikom i kandydatom na strażaków ratowników w ochotniczych strażach pożarnych z terenu gminy Jaświły.

UZASADNIENIE

W dniu 7 maja 2025 r. Rada Gminy Jaświły podjęła uchwałę nr VIII/54/25 w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego dla członków ochotniczych straży pożarnych. Akt ten wpłynął do organu nadzoru w dniu 12 maja 2025 r. i z urzędu poddany został kontroli legalności.

Przeprowadzona analiza wykazała, iż uchwała podjęta została z istotnym naruszeniem prawa, w związku z powyższym zasadnym jest wyeliminowanie jej z porządku prawnego.

Zgodnie bowiem z art. 91 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, uchwała organu gminy sprzeczna z prawem jest nieważna. O nieważności uchwały w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia jej doręczenia organowi nadzoru.

Jak wskazuje art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 244), zwanej dalej „ustawą”, wysokość ekwiwalentu pieniężnego ustala, nie rzadziej niż raz na 2 lata, właściwa rada gminy w drodze uchwały. Wysokość ekwiwalentu pieniężnego nie może przekraczać 1/175 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 i 1674) przed dniem ustalenia ekwiwalentu pieniężnego. Ekwiwalent pieniężny nalicza się **za każdą rozpoczętą godzinę liczoną od zgłoszenia wyjazdu z jednostki ochotniczej straży pożarnej lub gotowości do wyjazdu** w celu realizowania zadań, o których mowa w art. 3 pkt 7, bez względu na liczbę wyjazdów w ciągu jednej godziny, a w przypadku kandydata na strażaka ratownika OSP - za każdą rozpoczętą godzinę szkolenia. Ekwiwalent pieniężny jest wypłacany z budżetu właściwej gminy.

Ekwiwalent pieniężny, o którym mowa, otrzymuje strażak ratownik OSP, który uczestniczył w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej, szkoleniu lub ćwiczeniu niezależnie od otrzymywanego wynagrodzenia – art. 15 ust. 1 ustawy. Z kolei z art. 15 ust. 1a ustawy wynika, że ekwiwalent pieniężny otrzymują również: kandydat na strażaka ratownika OSP, o którym mowa w art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy, oraz strażak ratownik OSP, który brał udział w działaniach, o których mowa w art. 3 pkt 7 ustawy, tj. zabezpieczaniu obszaru chronionego właściwej jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej, określonego w powiatowym (miejskim) planie ratowniczym - stosownie do posiadanych przez gminę środków finansowych.

Z powyższego wynika, że ustawodawca, w art. 15 ust. 2 ustawy, upoważnił Radę jedynie do określenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego. Sposób naliczania ekwiwalentu pieniężnego został uregulowany przez ustawodawcę.

Tymczasem w § 1 pkt 1 i 2 analizowanej uchwały Rada Gminy Jaświły dokonała nieuprawnionej modyfikacji przepisu ustawowego ustalając wysokość ekwiwalentu przysługującego za udział w działaniach ratowniczych, akcji ratowniczej, szkoleniu lub ćwiczeniu za każdą rozpoczętą godzinę udziału. Takie działanie organu stanowiącego gminy stanowi wyjście poza zakres upoważnienia ustawowego zawartego w art. 15 ust. 2 ustawy.

WSA w Olsztynie w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 stycznia 2023 r. sygn. akt II SA/OI791/22 wskazał: „Z brzmienia art. 15 ust. 2 ustawy o ochotniczych strażach pożarnych wyraźnie wynika, że ekwiwalent pieniężny może być naliczany »za każdą rozpoczętą godzinę od zgłoszenia wyjazdu z jednostki ochotniczej straży pożarnej«. Wyrażenie to w sposób precyzyjny określa moment rozpoczęcia naliczania godzin, za które przysługuje ekwiwalent. Jest to zgłoszenie wyjazdu.”

Zastrzeżenia organu nadzoru budzi także postanowienie Rady Gminy Jaświły przyjęte w § 1 analizowanej uchwały w części dotyczącej sposobu ustalania ekwiwalentu. Rada ustaliła tu wysokość ekwiwalentu pieniężnego przysługującego strażakom ratownikom OSP oraz kandydatom na strażaka ratownika OSP z terenu gminy Jaświły za udział w działaniu ratowniczym lub akcji ratowniczej oraz szkoleniu lub ćwiczeniach (...) za każdą rozpoczętą godzinę udziału.

Wskazać należy, że ustawodawca rozróżnia strażaka ratownika od kandydata na strażaka ratownika, czemu dał wyraz w art. 8 i art. 9 ust. 2 ustawy. Tym samym rozróżnił też sposób ustalania ekwiwalentu pieniężnego ww. podmiotom. W art. 15 ust. 1 ustawy wskazał bowiem, że strażak ratownik OSP, który uczestniczył w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej, szkoleniu lub ćwiczeniu, otrzymuje, niezależnie od otrzymywanego wynagrodzenia, ekwiwalent pieniężny. Sposób jego naliczania ustawodawca określił natomiast w art. 15 ust. 2 wskazując, że ekwiwalent pieniężny nalicza się za każdą rozpoczętą godzinę liczoną od zgłoszenia wyjazdu z jednostki ochotniczej straży pożarnej (...).

Organ nadzoru podkreśla, że zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 15 ust. 2 ustawy, obowiązującym od 8 września 2023 r., w przypadku kandydata na strażaka ratownika OSP – ekwiwalent powinien być naliczany za każdą rozpoczętą godzinę szkolenia. Jednakże z treści podjętej uchwały wynika, że Rada Gminy Jaświły zdecydowała się ustalić ekwiwalent pieniężny kandydatom na strażaków ratowników OSP również za udział w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej oraz ćwiczeniach. Przyjęte zasady pozostają w sprzeczności z przepisem art. 15 ust. 2 ustawy.

Podsumowując, jak już wyżej wskazano, omawiane wady należy zaliczyć do kategorii istotnych naruszeń prawa. Za istotne naruszenie prawa uznaje się uchybienie, prowadzące do skutków, które nie mogą być tolerowane w demokratycznym państwie prawnym. Istotne naruszenie prawa w uchwale to takie naruszenie, które powoduje, że akt pozostaje w wyraźnej sprzeczności z określonym przepisem prawnym, sprzeczność ta jest oczywista i bezpośrednia, i wynika wprost z porównania treści przepisu z ocenianą regulacją. Chodzi tu o wady kwalifikowane, z powodu których cały akt lub jego część nie powinien wejść w ogóle do obrotu prawnego. W takiej sytuacji konieczne jest stwierdzenie nieważności aktu, czyli jego wyeliminowanie z obrotu prawnego z mocą ex tunc, co powoduje, że dany akt, czy jego część nie wywołuje skutków prawnych od samego początku (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 marca 2017 r., sygn. akt II SA/Wa 2197/16, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 24 stycznia 2019 r., sygn. akt II SA/OI 859/18, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 9 stycznia 2019 r., sygn. akt II SA/Gd 693/18).

Mając na względzie powyższe, koniecznym jest stwierdzenie nieważności uchwały nr VIII/54/25 Rady Gminy Jaświły z dnia 7 maja 2025 r. w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego strażakom ratownikom i kandydatom na strażaków ratowników w ochotniczych strażach pożarnych z terenu gminy Jaświły w całości.

Na niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku, za pośrednictwem Wojewody Podlaskiego w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia.

z up. Wojewody Podlaskiego
Dyrektor Wydziału Nadzoru i Kontroli
Urszula Matusiewicz-Jasińska